

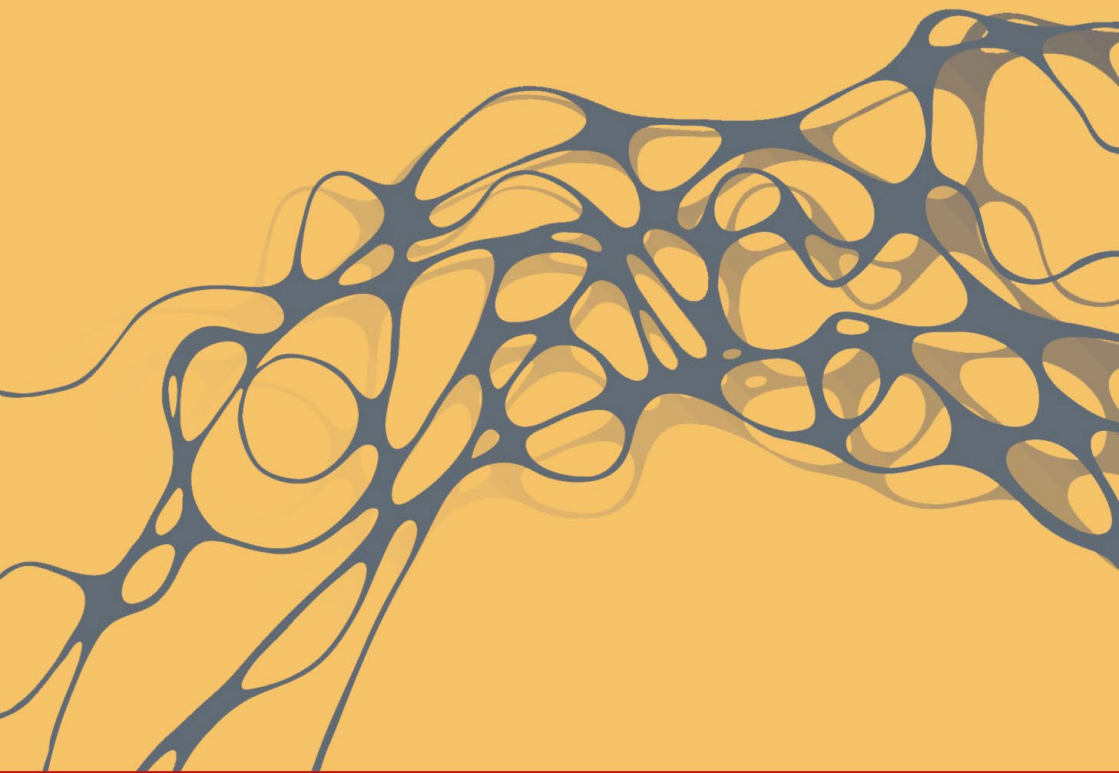

Městská knihovna v Praze

ČEŠTÍ
BÁSNÍCI
20. STOLETÍ

NAROZENÍ SISYFOVO

Miroslav Holub

Hledáte místo, kde...

... můžete celý den studovat nebo pracovat?

... seženete knížku pro zábavu, do školy, k poučení?

... stahujete e-knihy, posloucháte hudbu, tisknete 3D?

... osobně potkáte české i světové autory?

... můžete zajít na koncert, filmy artové i 3D?

Právě jste ho našli!

Městská knihovna v Praze

43 poboček, **3** pojízdné knihovny, **4 000** akcí ročně,
2 000 000 dokumentů, **60** Kč za registraci

www.mlp.cz

knihovna@mlp.cz

www.e-knihovna.cz

www.facebook.com/knihovna

Narození Sisyfovo

Miroslav Holub

Znění tohoto textu vychází z díla [Narození Sisyfovo](#) tak, jak bylo vydáno nakladatelstvím Mladá fronta v Praze v roce 1998. Pro potřeby vydání Městské knihovny v Praze byl text redakčně zpracován.

§

Text díla (Miroslav Holub: Narození Sisyfovo), publikovaného [Městskou knihovnou v Praze](#), je vázán autorskými právy a jeho použití je definováno [Autorským zákonem](#) č. 121/2000 Sb.

Vydání (obálka, upoutávka, citační stránka a grafická úprava), jehož autorem je Městská knihovna v Praze, podléhá licenci [Creative Commons Uved'te autora-Nevyužívejte dílo komerčně-Zachovejte licenci 3.0 Česko](#).

Verze 1.0 z 12. 2. 2021.

OBSAH

STĚNA.....	7
Stěna v rohu u schodů.....	8
Domov.....	10
Láska, jak se říká.....	11
Povinnosti toho, kdo opustil.....	13
Zpěv velryb.....	14
Maminka se učí španělsky.....	16
Anatomie ledna.....	18
Anatomie září.....	19
Anatomie listopadu.....	20
Konec týdne.....	21
Den Kalupinky.....	22
SVOBODA.....	23
Svoboda.....	24
Scéna s hudci.....	25
Konečně.....	26
Mol.....	28
Davochodci.....	29
Ubývá země.....	30
Na útěku.....	31
Cestování.....	33
Ne tak stručná úvaha o ediktu.....	35
Bohyně vítězství.....	38
KRYSAŘI.....	39
Krysaři.....	40
O povznesení.....	42
Moravský zámek.....	43
Pompeje.....	44
Králové Václavové.....	46
Britské muzeum.....	47

Desatero.....	49
Literární sešlost.....	51
Podzimní sad	52
Vesmír myši.....	53
MISTROVSKÉ DÍLO	54
Mistrovské dílo	55
Ganeša.....	57
První andělé	58
Zmrtvýchvstávání.....	59
Cokoli o Bohu.....	61
Socha Mistrova	62
Mistrovo učení.....	63
Za domem	64
Školní výprava na výstavě dinosaurů	65
Tma	67
Ticho	68
SPĚCH.....	69
Spěch.....	70
Hlava na mraky	72
Duše outlé v těle čilém	74
Jatky.....	75
Anatomie července.....	76
Anatomie prosince	77
Anencefalie	78
Metafyzika.....	80
Ovšem	81
Jednotka intenzivní péče	82
Narození Sisyfovo.....	83

STĚNA

Stěna v rohu u schodů

Stěna
potažená štukem
zapomenutí,
trochu šikmá
poněkud neviditelná
ve skelném oku
každodennosti.

Hrubá omítka,
svislé pohřebiště
vápenných kořenonožců,
pískových zrněk
Matyáše Brauna a
slupek keltských bacilů.

Latex nic moc a pavučinka,
vavřínový věnec
na krku loňského komára
chvějícího se v průvanu
jako mumie naší
navždy vzdálené
lásky k Heleně Trojské.

Prasklina jako
vyschlá řeka burlaků,
dírká po hřebíku,
jícen sopky, v níž
skončil Empedokles
velikosti vzdechu,

dutý mozek roztoče,
ústka knížete
otevřená v údivu
nad suchorukostí
paměti naší.

Na stěně obrazy.
Saroyan v rámu. Skácel v rámu.
Bruegel v rámu.
Maminka, když jí bylo dvacet, v rámu,
já, když mi bylo šest, v rámu,

všichni
dávno
mrtvi.

Všichni stěna.

Domov

Na špičce jehly.

V oku virtuálního tornáda.

V Plzni. V San Franciscu.

V hynoucím hnízdě, v básni,
v zážehu neuronů.

V pavučině. V zorném poli.

V ohlušující polární provincii,
zvané Ty.

Na okraji disku,
pod nímž už je jen
křečovitá obloha
a němý nesmysl,
zvaný Věčnost.

Láska, jak se říká

Dny a noci se střídají po minutách.
Central Park se otáčí,
na plošinu kolotoče naskakuje
výběřčí a vybírá od rusalek a koňů.
Což se nás netýká.

V akváriu se páří kudlanky
a ona přitom užívá jeho hlavu,
stejně ji na to nepotřebuje.

Klíč zapadá do zámku,
molekula zapadá do molekuly,
Jan Křtitel křtí jako vždy
poslepu.

Pro náš začíná opět útěk
z Egypta. Pro nás je to
začátek neviditelnosti,
noc svítících jahod,
podmořská sépiová čerň
s jediným teplým chapadlem.

Pro nás je to
vazba knihy bez písmen
a bez obrázků, obsah až jindy,
je to – jako vždy – poprvé v dějinách,
naposled v dějinách kůže,
naposled v dějinách pergamenu,

jako příběh nenarozených pasáček vepřů,
dosud neznámá svátost podoltářní,
s věčným světlem v poloze maximum.

Je to jediné ještě mimozemské v nás.

Jako vítězný tlukot hedvábných křídel
na dočasných hrobech motýlů.
A kudlanek s chitinovými vaginami.

Povinnosti toho, kdo opustil

Jakkoliv
hnízdo bylo návětrné a
řeka Temže nebo řeka Selda
své vlny valila pod ním,

jakkoliv
naším hlasům trvalo
pět či padesát minut, než zoranžověly
a interferovaly podle
principu Dopplerova,

jakkoliv tvé tělo
vyvěralo z jakési podivuhodné fantazie
Bruegelovy, Tizianovy a Miróovy,

opustil jsem tě,
abych poznal, co jest neopouštět
a chybět,

abych poznal,
že na zeleném podvečerním hřišti
opuštěné dítě jezdí na opuštěném kole
a na západním nebi běží nápis Mimo hru

a že každý anděl
sám o sobě
je strašný.

Zpěv velryb

O druhé hodině ranní
slyším svou mitrální chlopeň
z tlumeného tunelu plného krve,
což jsem já. Receptory buněk
s kovovým klapnutím zapadají do zámků
a buňky jsem já a zámky jsem já.
Z jakési symfonické dálky
zaznívá zpěv velryb a obsahuje mne.

V našem černém zámku
se Šípková Růženka píchla o trn,
což jsem třeba já. Hodiny se zastavily,
u nás doma se hodiny co chvíli zastaví,
neboť ona se bodne co chvíli
o střípek,
o slovo,
o mléčný zub,
o hračku spadlou do kanálu,
a je to zátiší, nature morte,
se mnou v genetickém pozadí.

Ve vzduchu strne papírový drak;
čas pořád běží a nikdy neuběhne, řekne však pan
Einstein,
jo, jo, řekne však maminka, deset let po smrti,
a hodiny se zase spustí, pokojem projde
Neviditelný jako kulový blesk,
Růženka naklade vajíčka plná pavoučků,
velryby veplují do tunelu

a já zase začnu
být přístrojem
na výrobu
sama sebe.

Maminka se učí španělsky

Začala, když jí bylo
dvaaosmdesát. Na stránce 26
pokaždé zadřímla.
Algo se trama.

Tužka na podtrhování sloves
vydala se rozpačitě přes stránku,
kreslíc vlasové obrysy smrti.
No hay necesidad de respuestas.

Kreslila trasu potulek
Hernána Cortése.
Kreslila El Grecovo oko.
Kreslila Picassovu rybu
větší než akvárium.

Tužka umíněná
jako Fuente Ovejuna.
Jako býk v aréně Plaza de Toros Monumental,
když už klečí
a vyjíždí koňský potah.

No hay necesidad de respuestas.
Není potřebí odpovědi.
Už zas.

Spí. Ted' už.

Zatímco Gaudí
jí na počest
nedostavěl chrám
Sagrada Familia.

Anatomie ledna

Na záprstních kůstkách
zápěstní kůstky
s vysychajícími chrupavkami,
loketní kost jako
pravítko pro papoušky.

Na kloubu nit připevněná,
nitka táhne se, vede za obzor
jihozápadu.

A havrani padají z nebe
pod přísahou.

Anatomie září

Ještě ne.

V podmořských zahradách dosud
graciózně kynou chaluhy.

Na nebi ještě zuby nehty
drží dvouplošník kejklířů.

V modrém pokoji nepřetržitě krouží
po nerovných kolejích
vláček na péro,

bez určení konečné stanice.

Anatomie listopadu

Probudíme se,
a bude chybět noha
nebo oko
nebo prst prsteníček.

V jakési dálce bude zářit
tvůj královský úsměv.
Budeš proudit přese mne
jako jižní moře,
jako krev
v koronárním by-passu,

a strhneš všechno, co zbývá.

Apollonovy šípy
budou svištět tekutým vzduchem.

Probudím se,
a budeš to jen ty,
se svým úsměvem
Niobe.

Konec týdne

V základech ovšem je
jízdni řád, který někdy platí
od pondělí do pátku, někdy v sobotu,
výjimečně v neděli, kdy odpočinul
od všeho díla svého,

který nosíme v zapomenuté kapse,
takže zpravidla zmeškáme spojení.

Ale stejně tam dojedeme.

Bude opět neděle, den zvadlých písní.
V prvním poschodí u okna bez záclon
bude stát holčička v červených šatech
a čekat.

Na španělském náměstí budou upalovat
osmnáct židovských marranů
na počest svatby Marie Luisy a Carlose.

Ale my se ani nezastavíme
a zadem odejdeme domů
zamyšleni.

Den Kalupinky

Ten den nevykynulo.
V kuchyni se zastavily hodiny.
Vzdor všem nadějím
tramvaj zase obracela na konečné
na Slovanech.

Ale ve druhém voze,
úplně vzadu seděla malá holka
ve velké modré čepici,
držela pannu,
podobnou tříměsíčnímu plodu tapíra,
a zpívala antimonovým hláskem —

Neplač... neplač... neplač.

I když nikomu nebylo do pláče,
nejméně pak tapírům.

SVOBODA

Svoboda

V závratné výši
na kolmé hladině
mrakodrapu
blankytná vlajka.

Středem ulice
škubavě přijíždí
poliomyelitický hošík
na kolečkových bruslích,

odrážeje se
jen jedinou nohou,
tou bez protézy.

Scéna s hudci

Sníh šel od srdce. A trval léta.

Šli jsme, klarinet jako rampouch,
housle se chvěly pod kabátem. Tmělo se
v krajině od ucha k uchu. Za kopcem
nějaký vepř, v agonii. Nic od muziky,
jen ticho přituhovalo.

Celý život
jsme se závějemí brodili
od portálu k portálu, zleva doprava.

Až úplně na kraji,
bez dechu, bezděky a tedy
bez tíže, do toho ticha
někdo si vrzl.

Vrz, oharek hudby. Vrz,
hudba sama.

A tak tu cestu, ten sníh,
tu scénu a to ticho
snad
odečtem od věčnosti.

Konečně

Konečně
jsme pány své hlavy,
pány svého města,
pány svého stínu a
své rovnodennosti.

Někdo vystřelil na oslavu,
ale jen tak jakoby špuntem
na špagátu.

A pak jsme otevřeli klece
a vyběhly fretky.
Z lebky vyběhly hnědé a bílé
flekaté krysy.
Ze srdce vyletěly
krví nasáklé kukačky.
Z plic se vznesl
kondor sípající vztekem,
neboť mu v průduškách
sežvanili brka.

I panter se objevil,
na útěku ze zrušeného cirku,
hladový, schopný sežrat
i Claudia.

Z ulic zaznívá pištění,
sténání a řev vymřelých
přízraků.

Konečně jsme
pány svého novoluní.

Ale nemůžeme ze dveří,
aby nás někdo
neuhranul a nevzal
za rukojmí
nás samých.

Mol

Mol,
opustiv kuklu
v galaxii moučných zrněk
a hrnců od žluklého
sádla,

mol
v této aktuální temnotě
shledává, že je motýlem,
avšak
nemůže tomu uvěřit,
nemůže tomu uvěřit,
nemůže uvěřit, že
je nepatrný,
létavý, relativně
svobodný mol,

a vrací se raději
ke kukle v té
dorické stupnici
špajzu

a chce zpátky,
ale ono to už nejde.

Mol chvěje se
svobodou
navždy, což jest
dvacet dvě hodiny.

Davochodci

Vstávají časně.

Sotva se rozbřeskne
nová epocha a lidi
si protírají zarudlé oči,
a řeč ještě drhne
o smirek nezvyku,
už jsou tu,
už dusají po hlavách zástupů,
rohovinové kroky duní v lebkách,
už koňskými hubami káží věčné pravdy
a rukoudání se jim sype z rukávů.

Kentauři korytnatí.

Vždycky jsou tam první.

A zatímco lidi si ještě opakují
včerejší kus,
oni už vědí,
že král Lear neměl být králem,
že Polonius neměl být za závěsem,
že Romeo měl být vlastně Julie

a že jsme všichni byly špatně obsazeni.

Po hlavách vydupou
na jeviště, vytáhnou koňské postroje
a začnou svého Richarda III.

Kopyta byla už před Shakespearem.

Ubývá země

Ubývá země.
Pomalu
květináč není kam postavit.
A žížaly se matou
a splétají do uzlíků
jako nervové dráhy
v mozku
poněkud šílené
chrámové tanečnice.

Ubývá země.
Možná
je to
vypařováním
dobrých úmyslů.
Možná
je to nadzvedáváním
baldachýnu nad hlavou
blahoslaveného
vačnatce.

Ale určitě je to tím,
že mrtví žerou zemi.
Už sto tisíc let mrtví
se slehávají a žerou zemi.
A vyměšují vačnaté
dobré úmysly.

Na útěku

Byl to Rembrandt,
nebo Poincaré,
nebo Einstein,
nebo Chačaturjan,
jeho matka
byla zastřelena
nebo zasypána
na útěku
a tiskla ho,
dvouletého,
k prsům,
když padla,
zadusil se,
zmizel, aniž se objevil.

Když najdeme
bílý kamínek
nebo žlutou mušličku,
hrajeme si s nimi,
sestavujeme je
do malých
hraniček,
písmenek
a prstýnků.

Je to
bezděčný
pohřební rituál
v době, kdy už nejsou

mohylové hroby,
žárová pohřebiště,
bronzové spony,

kdy jen
několik milionů
matek
furt někde někam
utíká.

Cestování

V horizontální rovině
se stěhují města
jako čidla pro signály
odjinud.
Nebe je plné prchajících ptáků.

Čím dál tím méně vím,
proč jsem zrovna tady
zrovna já.

Na každé konečné stanici
fotografie ztracených dětí.

Christopher Milton Dansky
odveden neznámým
nar. 30. 3. 87
oči hnědé
výška 2'60"
váha 30
vlasy černé
posledně viděn 18. 5. 89

Jennifer Chia
neznámým
22. 1. 83
hnědé 3'6", 60, černé
posledně 18. 10. 89

Ještě se smějí z fotografií
a na všech stanicích,

ačkoli teď už vědí přesně,
proč nejsou zrovna tady
zrovna ony a

královna nemrtvých
jako lasička
jim visí na rtech

a proužek krve stéká
po bradě a zlehka
po kapkách bubnuje
na bílý a modrý bubínek
z pouti. A v hebké kosmické tmě
maminka vyvádí upíry.

Na lavici pod fotografiemi
poněkud šílený mužík
si pisklavě zpívá
jako král z Legolandu.

Ne tak stručná úvaha o ediktu

Edikt, patrně Diokleciánův,
vyvěšen roku 201 na tržišti v Aizanoi,
v kameni stanoví:

Muž od 16 do 40 let	30 000 denárů
Žena téhož věku	25 000 denárů
Homo ab annis LX superius et VIII inferius	15 000 denárů
Mulier — tedy žena — aetatis... ..	10 000 denárů
Kůň jezdecký	100 000 denárů
Equus militaris primae formae ...	36 000 denárů
Dromedarius optimus	20 000 denárů
Vacca — tedy kráva — primae formae	2 000 denárů
Capra — tedy koza — primae formae	600 denárů.

Jsou to ceny zajisté kulantní,
za vojenského koně tři holčičky do osmi let
a deset dobrých koz není nijak moc,
ostatně kdo ví, co z holčiček vyroste,

za dva muže produktivního věku
jsou dokonce tři dromedáři,
na výživu mnohem nenáročnější,
neboť v nouzi mohou pít i svou vlastní moč,

a kdo by dnes nabídl takřka sedm starců
za jezdeckého koně grošáka,

ještě tak Richard III., ale
to už je taky dávno,

za zavraždění věřitele se dnes platí
míň než za Mercedes 230,
za fotbalistu primae formae
řekněme libra zlata, což bylo 72 000 denárů,

a to by už musel být špion, aby
za jeho hlavu daly tajné služby cenu
osmi hošíků školy základní,
či stádo frýžských krav friského plemene.

Stádo holčiček vydělá za měsíc na ulici
jen tak na dvouhrbého velblouda,
což bylo 60 000... Kdepak, Diokleciánovy ceny
byly kulantní a hlavně vůbec byly.

Je ovšem odporné prodávat otroky na trhu;
i když tu a tam země se nadýmá a po tisících rodí
bezenné žluté, černé a bílé krvavé hlavy,
kvašiorkorová břiška jako korálky růžence,

jenž vede k absolutnu nebeských kantýn,
jakož i ze svíječících se sklovitých kukel
vylézají prst po prstu, se zmačkanými nehty,
jako lišejvová lišajová, nevratné ruce,

a tápají po planinách, kde bezrucí
filosofové pasou vatové tampony,
kde nejde ani tak o krev,
jako o buničinu.

Ruce tápají a zatínají se
a rosolovají v posledním tažení,
když už není ani na filosofii,
ani na císaře, ani na zmrzlinu.

Je ovšem odporné prodávat lidi na trhu,
i když vzteklý básník vyvolává své ceny
za pravotočivé metafyzické mušle,
za hadí zádumné haveloky,

halící vlahé vulkány hlubin,
v nichž by zašla i stydká kost,
když básník sní o samoplození genitálů,
rozsetých v mlázi jako vřeckaté houby.

A poezie pak připomíná
sto padesát kočičích očí
naložených v octě, aby
bylo vidět na nesmrtnost.

Je ovšem odporné vážit lidi na trhu,
i když Dantovo Inferno se měří na stupně Celsia,
i když Sisyfova práce je v kilojoulech
a Diokleciánův tlak na podložku v newtonech.

I když si všichni píšeme
své drobné denní edikty
na nočním tržišti,
v ranním domově,

v permanentní slují
svého genomu.

Bohyně vítězství

Nike ze Samothraky
byla původně maličká,
obličej podobaný od neštovic,
v ruce hadr na býčí krev.

Zběh ze žabomyší války.

Zapadla do země
na pastvině černobílých krav.

Steskem se začala zvětšovat,
únavou ztratila hlavu a získala svatozář.

Urazili jí ruce
a narostla jí křídla.

Opanovala ji bolest
fantomových údů.

V Louvru teď
velí schodům nahoru
a za zvuků Ravelova Bolera
kráčí na místě jako běloskvoucí toreador,
který zabil posledního býka
z nebeské corridy.

KRYSAŘI

Krysaři

Sny se tak pomnožily,
že v posteli není k hnutí.
A v knihovně vrhají knížky mladé
bez oplodnění.

Ale venku z temnot vynořuje se
jistá mravenčí píseň,
ano, blíží se, asi flétna,
vstřícná melodie, sladká, diabetická,
první, druhá, třetí melodie,

splétají se jako pomlázky,
jako hadi, každý se dvěma penisy,
jedna druhou nese v kusadlech,
jakože peklo, očištěc a černé skládky
byly zrušeny,

že místo informací
bude jen pravda,

velkou nadějí zeje
lyrická huba města
a po dlažbě ze žlučových kamenů
vychrtlí, zarostlí krysaři s ruksaky
vedou své průvody od řeky
zpátky,

na rynek, do síní, do paláců
(do chatrčí), zcela slitovní krysaři,

přátelé krys a dítek,
je to jako pochod
brigády nezletilých spasitelů
(maminka čeká za volantem
černé limuzíny noci),

pochoduje to k posteli,
pochoduje to do knihovny,
pravda se nadouvá jako kukuřičná kaše,
pletence slov visí krysařům od píšťaly
jako hlen, pravda duří
jako kukaččí vejce domovů našich

a místo molekulární tmy
je náhlé hnědožluto,
jako když zabřezne hnis:

cesty po krysařích v Sedmihradské
zemi jsou lemovány nežity,
jež praskají jeden po druhém,
a pravda vyje a pravda troubí,
jako když mrtvý padne na klakson,
zavaluje nás nic-jiného-než.

Což asi bude to spasení.

O povznesení

Jen pro muže ducha
a ženštiny hysterické:

Poctivý zelený
vodník se promění v šimla
s mnoha střapečky,
v myslí se uhnízdí
filosofický sulc s petrželí,
jakož i tasemnice,
vylučující hojný
slovní sliz.

Já roste jako
elastická bradavice,
duří jako střevlík,
napumpovaný rajským plynem,
a nechce nic vědět,
jen svítit z huby
jako zlatý zub
za soumraku varanů.

V obytné cele se tvoří
po pavoučích stěnách
kávové sedliny a
hloubí se orientální ticho bytí,
v němž jediným dramatem
je předčasná ejakulace.

Moravský zámek

A v noci se po chodbách
plíží jelen desaterák a hledá
mezi trofejemi svou hlavu,

jako by vůbec ještě nějaká
hlava někomu patřila

v této době
střev.

Pompeje

V Pompejích
po drkotavě dlážděné
ulici Venušině
v plném antickém slunci
vleče Karkulka
dárkový koš.

Taková krásná chvíle.

Babička má
genitální herpes, ale
neví, co to je.

V koláči je
zadělána cholera.
Ale centurioni
nevěří na infekci.

Takové krásné časy.

V dálce
mručí hora Vesuv
a hoří zemní plyn,
ale geologie
skončila s Empedoklem
v jícnu Etny.

Taková perfektní epocha.

Světélka světlušek blednou už.

Brzy

budou všichni zapečeni
v kamenném bahnu jako
rozinky nesmrtelnosti

a během vykopávek budou znít
chorály Hamletů, vlků a konkubín
o tom, jak bylo dobře.

Králové Václavové

Král český Václav IV.,
skácen v Kunraticích až druhým infarktem,
po měsíci skrývání skončil
v královské hrobce na Zbraslavi.

Po roce byla hrobka vypleněna
husitskými davy z Prahy, insignie ukradeny,
kosti rozmetány po kostele, takže
Václav III. se už nikdy nenašel a
Václav IV., který ještě držel pohromadě,
byl položen na oltář, ověnčen senem a slámou
a za upřímného veselí naléván skrze
nahnílý ústní otvor dobrým pivem.

Po ukončení lidové veselice
vyvlekl ozvláštněnou mrtvolu jistý rybář
a pohřbil na vinici. Po třech letech pak
předal nějaké kosti z vinice
k pohřebním slavnostem.

Takže nám chybí
v katedrále jeden až dva
králové Václavové

a jako vždy přebývá
jeden infarkt, jedna veselice

a dosti mnoho piva zádušního.

Britské muzeum

Jakákoli archa
jedenkráté,
podle pravidel fugy
zkažena bude a praskne
trojjazyčný kámen Rosetta, prachem lehnou
stély z Halikarnasu, plaše se vznesou
pískovcoví asyrští duchové s orlími hlavami,
chcípnu vytesaní lidohlaví lvi Ašursirpalovi,
thébskému kolosu upadne poslední ruka
z červené žuly, indický velebůh Harikaru
zakryje si onyxové oko, vzplanou matematické
svitky Rhind, vypaří se visuté básně zen a
zelený soudce pekel z dynastie Ming zaúpí.

Neboť vyměřen jest čas kamene
a vyměřen jest čas mýtu.

Jenom geny jsou věčné od těla k tělu,
od pronároda k pronárodu,
na Southampton Road
vlastně
chodí genové kódy egyptských mumií,
deoxyribonukleová kyselina muže z Gebelinu,
dědičné vlastnosti muže z Lindow,
jehož tělní schrána přepůlená buldozerem
úspěšně bobtná pod šturcem,

po Bloomsbury vlastně pobíhá
veškerá věčnost světa

a kupuje si černé květiny
na Poslední soud, méně poslední
než půlnoční hot-dog.

Takže Britské muzeum vůbec není
v Britském muzeu.

Britské muzeum je v nás,
docela uprostřed,
docela dole.

Desatero

A která vlastně jsou přikázání?

Mojžíš v podobě starého narkomana
s mohutným slepeným plnovousem,
tělo veskrz změněno na duši, ale trochu
to páchne,
zimník jako hnojisko babylonské,
spí v ranních paprscích zbytkového slunce
v portálu divadla na londýnském Strandu,
sny jako kola ostnatého drátu,
sny jako zip, jako páření stonožek,
sny jako perutě narůstající člověku
až těsně nad propastí,

jako když se vypne počítač a nedalo se to
do paměti, jako když před zástupy prchne
Hospodin, bůh zástupů.

Veškerou moudrost světa má v tašce utahané
jako žaludeční stěna dromedára ze země Kanaán,
jako tvrdá plena mozková anencefala,
v tašce jsou stovky rozdrbaných svitků
starých novin sepjatých gumičkami,
vše co se stalo posledních deset let,
vyvedeno v abecedě kožojedů.

A která jsou vlastně přikázání,
dlužno tázati se Mojžíše, berana zakroucených rohů,
páchnoucího v čele stáda, v portálu divadla,

a tak se táže tisíce dopoledních oveček,
přežvykujících, petitem popsaných,
sexuálních oveček z pěnové gumy,
obchodních oveček z hnědého polyetylénu,
jehňátek z třepené džínsoviny,
turistických beránek s erekcí bedekrů,
s bílou vlnou na černém,
věrozvěstného bravu s blankytnými paraplátky,
v čtyřtaktních vozíčkách snášejících se
z nebes namazaných Johnstonovým voskem.

A on bude kázat desetkrát desatero za desetníky,
desatero jako deset mutací viru
imunitní nedostatečnosti,
jako deset loknutí z kozlího měchu
na poslední dech.

A to desatero bude vlastně
desetkrát proč — a tedy pro nic
na samém konci stopy na magnetickém pásku
táhnoucím se po šikmé ploše
kolem světa
a nazpátek.

Literární sešlost

Jako krupobití z modrého nebe,
bzučení mastných masařek,
pudové brebentění o dioptriích.

Niterné zvuky
z únavy materiálu.

Ne a ne přestat.

Ale i Orfeus,
když už šlo do tuhého
a z Hádu vedl svou Eurydiku,
hrobově mlčel
a čvachtal po slizkých tělech
indigo ronících plžů.

To v našem světě pod světem
nebude Eurydiky, jen
troubení troucích se
trudnoslov.

Podzimní sad

Jakási
odulá černá reneta
oběšená na větvi.

Dva holoubci
na zborceném plotu
rvou si bílé peří z těla,
neboť není už
co přebírat.

Popelka se vyválela
v popelu, aby ji otec
přestal nutit
k incestu.

Z otevřeného okna
sprostě nadává
několik básníků.

Ačkoliv je
vlastně po jejich.

Vesmír myši

Amfora tmy. Chetitské zrno,
dosud žírné. Černá hudební kulisa
hlíny. Katedrála značkováná močí,
pamětní bobky setrvají jako
elementární částice.

Srdce bije od leknutí k leknutí.

Uvnitř pancéřoví červíci
a mutace v chromozomu 11.
Nahoře kůry netopýří,
Jupiter čtvernohý, mlžinatý,
ozubené kolečko jistoty.

On nedá pelichati kožíškům,
aniž lámání páteře dopustí.
A až milostiplné zoubky naše
zaskřípají v zanedbatelné minutce
smrti naší

a naše sazové očičko,
postaveno na roveň
mrtvé bulvě ukřižovaného člověka,
bude zrcadlit
Prapůvodní Bahno, Věčné Spočínutí,

On odpoví velebným hlasem na něco,
nač se nikdo neptal.

MISTROVSKÉ DÍLO

Mistrovské dílo

Jediné mistrovské dílo,
jaké jsem kdy vytvořil,
je obraz můry Thysania agrippina
pastely na šedivém papíru.

A to proto, že jsem nikdy
moc malovat nedovedl. Podstatou umění je,
že to moc neumíme.

Můra Thysania agrippina
se vznesla ze šedivého tuhého papíru
s napřaženými hřebínkovými tykadly,

s plyšovým zadkem podobným hýždím
pumpříků Hieronyma Bosche,
s tenkýma nožkama na připosražené hrudi,
jaké mají strašidla na Bruegelově
Dulle Griet, změnila se na Dulle Griet
s rancem nádobí v kostnaté ruce,

změnila se na Bódhidharmu
s dlouhými rukávy,

byla Jin čili Stín
a Jang čili Světlo. Chuej čili Tma
a Ming čili Jas, měla
černou barvu vody, okrovou barvu země,
modrou barvu dřeva,

byl jsem na ni hrdý jako antverpský radní
a jako Desátý patriarcha od Žluté řeky,

pokropil jsem ji šelakem, jenž jest
příisahou malířů na Goethovu nauku o barvách,

a pak si ji odnesl do kabinetu profesor kreslení,

a pak jsem na ni zapomněl,

jako zapomínala babička
svůj falešný chrup ve sklenici.

Ganeša

Bůh Šiva se snadno rozlítl.

Když ho synek rušil v lázni,
uťal mu hlavu. Pak
šel do sebe, po způsobu
všech metafyziků,
a synu Ganešovi nasadil
hlavu slůněte, které
popravil k té příležitosti.

Takže Ganeša byl první transplantovaný.
Takže zbytek slona vypadl z dějin.

Takže Ganeša udělal kariéru
jako stvůra. Jezdí na kryse
a navštěvuje nás na Vánoce
s otázkou,

který to Šiva
uťal letos
hlavu
nám.

První andělé

První andělé byli tmaví, shrbení,
chlupatí, s plochým ustupujícím čelem
a temenním hřebenem,
ruce jako lopaty.

Místo křídel jen kožní záhyby k plachtění
ve vichrech z výbuchů sopek,
něco jako půlnoční poletuchy.

Měli plnou důvěru,
konali mocné zázraky,
transsubstanciace, metamorfózy,
přeměny bahna v bahníky,
nadmutí houpacích koní
do nebeských rozměrů,
atomové fúze za pokojové teploty,
nastavení zrcadla před ksicht,
vznik vědomí,
majestát smrti.

Činili se,
vrtali se v záhrobí,
plovali v černé vodě,
tulili se ve vejcovodech,
stáli za dveřmi,
čekali.

Nedočkali se.

Zmrtvýchvstávání

Úderem pŕlnoci vzbudí se
několik příšer bez uší, s tykadly,
s tesáky v předkusu,
jakož i televizní moderátor.

A otevrou se hrobové, mumie
se poškrábou přes sokl, kostry
budou klátit nohama na kostelní zídce,
vstanou proroci a čarodějky,
kleštěnci a vojvodové, nekřtěňátka,
otroci a sebevražedkyně.

Na každé tři jeden očistcový kameraman,
neboť záznamu třeba, aby metafyzika
byla jako řemen.

Všichni znovu předvedou
svůj hlavní akt;
skok z pátého poschodí
bude snímat andělíček můjstrážníček
jako bdělá létací rybička,

fémovou vraždu opancěřovaný ještěř
se čtyřma očima firmy Opton,
sadistické pohlavní činy čínského kuchaře
s polskou jeptiškou černý mnich Betamax,
nápadně podobný krtonožce.

Ucho Van Gogha
bude snímat v rovině řezu
bifokálním mikroskopem
krab houslista.

Podzimní bitvu smutných králů
zlatožlutý svatý s dřevěnou nohou,
lásku ke třem pomerančům
celuloidová videopanna.

Bude to věčnost obrácená naruby,
zvracení světa v přímém přenosu,
zrcadlení v oku slepého boha,

řev marnosti,
která dřív nevěděla,
že je.

Cokoli o Bohu

Na vrchu Cézavě
kosti dívky a mladého muže
z doby bronzové,
bez paží, bez nohou,
oběti rituálního kanibalismu.

A tady křečová žíla kamene,
poslední co viděli,
když jim otvírali hrudník,
za trysku krve,
za božského řevu
a zvířecí defekace.

A tady vehementní, vrstevnaté
mlčení hlíny.

I pravil mistr:
Cokoli říkáš o Bohu,
je nepravda.

Socha Mistrova

Uvnitř
ani to svíjení
— vlasy Gorgony Medúzy —
ani ta svíjivá střeva,

ani to kolébání
— montgolfiéra v listopadu —
ani klesání stoupání kolébání plíce,

ani to karamelové
— tichá cukrárna ze staniolu —
ani ten karamelový mozek.

Ani to vzpěračství
— solidně věčný Atlas —
ani to neutuchající srdce.

Uvnitř
jen kámen
a kámen
a kámen

a stojí to na mrazu,
pevně semknuté rty,

a polyká krev.

Mistrovo učení

Mluvil
a košile kajícíků
padaly k zemi, samodruhé.

Byl to císařský řez myšlenky,
plyšové panenky přicházely na svět, jásajíce.
Byl to profil jednoho každého,
z černého papíru vystřižený.
Mandelinky nám vylézaly zpod nehtů.
Bylo slyšet trouby z bran Jericha,
bylo cítit syčení našich genů.

Bylo to nádherné, jak mluvil.
Jen už nevím, o čem.

Za domem

Za domem děravý kastrol na osudy.
Koloběžka zmoudřelá věkem.
Na šňůře obláček starého dechu.
Oxid dusíku. Kapka krve.

A v kůlně na hromadě
hadry, hadice, hádky
a andělé.

Školní výprava na výstavě dinosaurů

Jurský
řev.

Svatý Jiří
alias Rambo.

Jen jeden
hošík, slepý,
jak vidno,
je vysazen k Triceratopsovi
a se zatajeným dechem
hmatá rukou po lebce,
po kostěném límci,
nadočních rozích,
kožních záhybech,

hošíkova tvář je
náměsíčně prázdná,
ale ruka už ví,
že nic není
v mysli, co nebylo
ve smyslech, že obři
jsou starorůžoví
jako Händelovo concerto grosso,
že život je jen krok stranou
a že nám to maminka
vždycky říkala.

Triceratops —
méně známý bratr Abela.

A tma jako v mezimozku:
Posledního dinosaura potkal
poslední člověk.

Tma

Tma, elektrický úhoř, tma, chřtán aligátora. Tma přechází v žár, žářem se rozpíná čas dopředu a dozadu, v kruhovém tunelu se urychlují protony tak zvaných myšlenek. Probíhá pitevní cvičení protinožců. Mají opičí tváře. Ze tmy k nám promlouvá jakýsi hlas neznámého původu, cizí nebo vlastní. Jdeš mi na nervy.

Ve tmě se v našich sítnicích odehrává pimprlové divadlo bez principála. Některé figurky máme společné. Například démony.

Ticho

Široký úsměv z propasti. Sopka, která nevybuchla. Dělová koule stanula nad krajinou. Trestné tažení bylo odloženo. Trojská válka se nekonala. Helena dosud čeká na svůj orgasmus. Vavříny tlí na půl cesty mezi porážkou a vítězstvím.

Byli jsme bez dechu. Byli jsme ovinuti krajtou, byli jsme stisknuti slepýšem, byli jsme pohlazeni tasemnicí, hlísti přilnuli k výstelce cévní, došlo k elefantiáze přebytečných údů.

Z útrob vyvržených řečníků stoupá dým. Rozsypaly se bílé zuby jako zbytek panelové diskuse a jako zárodek rozumu. A mrtví se procházejí mezi námi a životem na jazyku.

SPĚCH

Spěch

Naposledy,
kdy byl skutečně spěch,
kdy se valila stáda
s úsilím tajfunu,
s kmitočtem bouře
a s krajností osudu,

kdy se řev vybíjel
o klikatou klenbu oblaků,
kdy silnější se drali vpřed
za krutého práskání bičů,
kdy chcípáci odpadali
do věčné tmy,

naposledy
kdy útočila kavalerie
na celé šíři fronty
mezi životem a smrtí,
kdy nekrápala
ani kapička milosti,

naposledy, kdy něco
skutečně vyhrálo
a ostatním pohnojeno bylo,
tedy to bylo
při cestě spermií do vejcovodu.

To byl fofr.

Od těch dob se tu komíháme
s rozpačitostí obměklých kostlivců,
s usedavou opatrností
horských goril v dešti,
doutáme v časosběrnost duše
a secernujeme
manželské problémy a
jakousi stojatou domovní metafyziku,
proti níž adenosintrifosfát každé ukoptěné buňky
je jako
exploze hvězdy
ve slepičárně.

Hlava na mraky

Orfeus udeřil do strun,
jaguár a jehňátko tulí se k sobě,
zajíc a vlk,
narval a herynk,
Eurydika aksamitových kotníků
ladně se brodí
mlžnou výstelkou srdečnice,
všichni jsou provedeni
suchou jehlou nebo v akvatintě
Velké Jednoty Života

— a

Spojené národy vyhlásily
světovým kulturním dědictvím
útes Hlava na mraky v Albertě,
kde indiáni šest tisíc let
štvali stáda bizonů do propasti
a dole dobíjeli krvavou masu
kožichů, kopyt, řevu a vypoulených bulv,
aby bylo maso.

— Takže

šest tisíc let Orfeus
mlátí do strun,
krev se sráží, mozek se třepí,
světové kulturní dědictví

dýše kadidlem,
hysterikové mokvají pod oltářem

— a

bizoni jsou na mraky.

Duše outlé v těle čilém

Trudnomyslný přednosta stanice
Špičák
druhdy nalezen v tunelu.
Vlak mu ujel hlavu.

Když ho odnášeli, vechtr
mu opatrně
nasadil čepici.

Jatky

Bůh je přítomen v detailu,
bůh krve je v té
molekule hemu.

Rosolovitý bůh Thanatos
je jen mikroskopický šepot
v mozkovém kmeni
a transcendentální třes masa
potom.

Bůh telátek je
bohem stejků a kýt.

Nad cihlovými
pavilony, obsahujícími
souhrnný řev světa,

balancuje v páchnoucím
modru
provazochodec,
který zvažuje
vždycky jen ten
malý příští krok.

Anatomie července

U černé vody sedí Gottfried Benn

a pozoruje kruhy, jak utopili
neznabožného, piščího potkana, co prožil
krásné dětství v útrokách
mrtvé dívky v rákosí.

U zlaté vody sedí zbožný potkan Jan
a pozoruje kruhy,
jež ještě čekají.

Anatomie prosince

Praskání obratlů.

Shrbeni, freneticky soutěžíme
na paralympiádě dobrodinců
v hospodaření kalciem.

*A aj, v iontovém kanálu
svíčička. A aj, vidí
hrbatý svatý,*

že jest to dobré.

Anencefalie

(Novorozenec bez mozku)

I byl Jonáš v střevech té ryby
tři dny a tři noci.
A který to Jonáš?

Tento leží v peřinkách,
má obličejík růžové ropuchy
a místo lebky
vak, zplihlý rudý vak,
na polštáři pulzující.

Z ústek dělá krátký chobot,
jako když tapír hledá v bambusu
svatého Antonína.

A múza Erato řve žalem ve výtahu.

Ale on je bratrsky blízký
přírodě,
karfiolu,
vačicím,
je vlastní, vlastnější
než Noemův potomek v zemi senarské,
je nevinný, nevinnější
než Noemův potomek v zemi senarské,

ani prvotní hřích,
ani čínská mafie,
ani lotr po pravici,
spíše tvořivé trvání,

sedmé převtělení Bergsonovo,
denní sen surrealisty.

Pije a vyměšuje,
jak to žádá teorie země živitelky.
Jen pár
zmehlých genů navrch,
jen o pár
mrzkých enzymů
za básní,

titěrný, avantgardní mirákl.
A kdo by hodil kamenem?

Třeba on otevřel pečeť sedmou:
a stane se na nebi mlčení,
jako za půl hodiny, a sedmý anděl
vylil koflík svůj na povětrí,
i vyšel hlas veliký z chrámu
nebeského, z trůnu, řkocí:
Stalo se.

Metafyzika

Až
dostane leukémii,
bude sbírat tácky od piva,
nejvíc tácků od piva na celém světě,
tácky od piva pro Guinnessovu knihu rekordů,
čímž dojde jisté nesmrtelnosti,
asi jediné skutečně
srozumitelné.

Ovšem

Ovšem
první filosofie
je filosofií jater, ledvin,
srdečního svalu, ostrůvků pankreatu,
červené kostní dřevě a kmenových buněk,
svým způsobem nekonečných.

V sokratovském programu transplantačním,
v tomto diskurzu těla, nože a elektroniky,
kříží se jedno bezduché Já s druhým,
jakýsi automatický virtuóz hraje
houslové sólo a orchestr operačního sálu
je doprovází, con sordino.

On i Mozart vlastně měli dostat ledvinu,
on i Spinoza vlastně čekali na plíce
a Kierkegaard na srdce, či aspoň na chlopeň.
Dneska by se třeba dočkali.

Neboť
to krvavé maso ve spárech
jeskynních ptáků narkózy
je ta jediná lidská moudrost
skutečně sdělitelná.

Životodárná.

Jednotka intenzivní péče

Hmyzové boží nabodání na špendlících,
zrazení hrdinové dutiny břišní.

Naprasklý fajáns sténajících loutek,
lidská duše odkapávající plastikovými trubicemi.

Za bílým závěsem pořád se chystá
nějaký výstup z války s mloky.

A liturgie se střídají
a duše se střídají
a ruměnce a bledosti se střídají,
křídlatí proroci se střídají,
kronikáři se střídají a
bohové se střídají.

Ale antibiotikum amikacin
je jen jedno.

Narození Sisyfovo

Pod nohama krev,
nad hlavou ozvy
matčina srdce.

Nahý na nahé zemi.

Z krve vyroste balvan,
z matky bude hora.

Bohové se na něj vykašlou,
náboženství vezme vítr.

Ztratí se křestní list
a ukradnou nůžky na nehty.

V počítači vykvete virus jako zaječí zelí,
vypnou proud a zapnou Michaela Jacksona.

Nad městem bude smog jako svatební koláč
a hlasy ožralů přehluší píseň Solveigh.

Bude doporučeno globální kvílení
a posunou se pevninské kry.

Kdyby spadla lavina,
bylo by po ptákách, ale
bude jen šichta za šichtou,
šlapání do bláta,
láska připomínající smrt.

Vinen na provinilé zemi,
Sisyfos.

A jak se jmenuje?

Miroslav Holub
Narození Sisyfovo

Edice Čeští básníci 20. století

Ilustrace na obálce Sunward Art/Shutterstock.com

Redakce Jaroslava Bednářová

Vydala Městská knihovna v Praze

Mariánské nám. 1, 115 72 Praha 1

V MKP 1. elektronické vydání

Verze 1.0 z 12. 2. 2021

ISBN 978-80-274-1374-4 (epub)

ISBN 978-80-274-1375-1 (pdf)

ISBN 978-80-274-1376-8 (prc)